Lokale aanpak schuldhulpverlening

gemeente Laarbeek

2024-2027

Laarbeek
Waterpoort
van de Peel

1. Inleiding

Elke Peelgemeente geeft een eigen invulling aan de lokale uitvoering van schuldhulpverlening. De lokale aanpak bestaat uit de onderdelen preventie, vroegsignalering en schuldhulpverlening fase 1.

In het regionale beleidsplan staat het proces van de integrale schuldhulpverlening omschreven. Hierin zijn ook de onderdelen preventie, vroegsignalering en schuldhulpverlening fase 1 benoemd. Deze lokale uitwerking gaat hier dieper op in.

In Laarbeek ligt de lokale uitvoering bij de LEVgroep en het Sociaal Team Laarbeek (werkgeverschap GR Peelgemeenten). Wij geven lokaal uitvoering aan de doelen die in het Beleidsplan Integrale schuldhulpverlening Peelgemeenten 2024-2027 staan zijn:

- Doel 1: Aandacht aan het thema geldzaken om dit meer bespreekbaar te maken;
- Doel 2: Laagdrempelige, zichtbare en proactieve toegang, om zo vroeg mogelijk te signaleren en problematische schulden te voorkomen;
- Doel 3: Bewustwording en kennisdeling tussen en met professionals;
- Doel 4: Versterken financiële zelfredzaamheid van inwoners.

2. Lokale situatie in cijfers

Hieronder staat de lokale situatie weergegeven in beschikbare cijfers.

2.1 Problematische schulden

Cijfers van het CBS[1] laten een landelijke toename in problematische schulden zien vanaf 1 januari 2021 tot 1 januari 2023 (van 7,7% naar 8,8%). Een vermoedelijke verklaring hiervoor is dat de belastingdienst in 2020 en 2021 de invordering van toeslagen en overige aanslagen tijdelijk stop heeft gezet vanwege de coronacrisis. Daarnaast zijn er destijds regelingen voor ondernemers opgezet waardoor zij uitstel van betaling konden krijgen. Schuldenaren hoefden in deze periode hun belastingschulden tijdelijk niet terug te betalen, wat leidde tot een toename van personen met een schuld die langere tijd openstond. In de loop van 2022 zijn de terugbetalingen weer opgestart. De komende periode moet uitwijzen hoe de ontwikkeling van het aandeel huishoudens met problematische schulden verder zal verlopen.
In de lokale cijfers is deze trend ook zichtbaar. Als dit lokaal uitgesplitst wordt naar dorpskern zien we relatief meer huishoudens met problematische schulden in Beek en Donk en minder huishoudens met problematische schulden in Mariahout.

Jaartal	**Landelijk/ Laarbeek**	**Huishoudens met problematische schulden**
01-2021	Landelijk	7.7%
	Laarbeek	4.2% (410 met en 9.260 huishoudens zonder schulden)
01-2022	Landelijk	8.1%
	Laarbeek	4.8% (470 met en 9.250 huishoudens zonder schulden)
01-2023	Landelijk	8.8%
	Laarbeek	5.4% (530 met en 9.310 huishoudens zonder schulden)

2.2 Vroegsignalering, voorliggend veld en trajecten fase 1 en 2

Vroegsignalering

We zien sinds de start van vroegsignalering een stijging van het aantal meldingen. Dit komt mede doordat we steeds meer contracten hebben met signaalpartners. Ook zien we dat hulpvragen steeds complexer worden. In 2022 is er daarom een uitbreiding geweest van de uren van vroegsignalering bij LEVgroep.

[1] https://dashboards.cbs.nl/v5/SchuldenproblematiekInBeeld/

Jaartal	Aantal vroegsignaleringstrajecten
2021	157
2022	309
2023	475

Voorzieningen LEVgroep

De LEVgroep voert verschillende activiteiten uit om de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten. We zien een toename in de vraag naar deze activiteiten. Er is een toename te zien in het aantal deelnemers aan de voorzieningen. Diverse inloopspreekuren (bijvoorbeeld taalinloop en dorpsondersteuners inlopen) en meldingen vroegsignalering hebben de te bereiken doelgroep vergroot.

Activiteit	2021	2022	2023
Aantal casussen financiële ondersteuning	69	131	155
Aantal trajecten Sociaal Raadsliedenwerk		187	222
Aantal trajecten formulieren spreekuur	117	166	337

Aantal trajecten fase 1 en 2

Casussen die niet door de LEVgroep opgepakt kunnen worden, worden door de gemeente opgepakt. In eerste instantie komt de inwoner voor de intake bij de schuldhulpverleners in fase 1. Daarna wordt een casus mogelijk doorgezet naar fase 2. Op 19 december 2023 staan 54 dossiers open, 23 lokaal fase 1 en 31 fase 2 bij GR Peelgemeenten. In onderstaande tabel staat het aantal gestarte trajecten. In 2021 is dit aantal hoger doordat hier de gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire bijzitten. Daarnaast zien we een stijging in het aantal gestarte trajecten van 2022 naar 2023. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zitten in de verbetering van de keten schuldhulpverlening in Laarbeek, waarbij we meer samenwerken met andere partijen. Daarnaast kan de toename mogelijk ook komen door de stijging in het aantal meldingen vroegsignalering. Als een casus niet door de LEVgroep opgepakt kan worden, wordt deze door de gemeente opgepakt.

Jaartal	Aantal gestarte trajecten (fase 1 en 2)
2021	43*
2022	21
2023**	40

**hoger aantal door gedupeerden kinderopvangtoeslagaffaire **peildatum 19-12-2023*

3. Lokale aanpak

De lokale aanpak bestaat uit de onderdelen preventie, vroegsignalering en schuldhulpverlening fase 1.

3.1 Preventie

Preventie is het proberen te voorkomen dat er problemen ontstaan door eerder in actie te komen. De afgelopen periode zijn hier al stappen in gezet, de komende jaren blijven wij ons hierin verder ontwikkelen. Landelijk zien we dat zorgen over de financiële toekomst in 2022 flink toegenomen zijn, dit was de eerste stijging sinds de start van de meting in 2013. In 2022 maakte 29% van de volwassenen zich zorgen over hun financiële toekomst (in 2021 was dit 23%). Met name in de leeftijdscategorie 18 tot 25 jaar.[2] Het bespreekbaar maken van het onderwerp schulden is daarom erg belangrijk. Daarnaast wordt vanuit het armoede- en minimabeleid regelmatig, laagdrempelig en begrijpelijk voor de doelgroep gecommuniceerd welke regelingen de gemeente heeft. Tenslotte is een folder zowel fysiek als digitaal beschikbaar met alle regelingen op een rijtje. We gaan ons (ook) de komende periode inzetten op de volgende onderdelen:

Jongeren en schulden

Wat doen we al?

Op het thema jongeren en schulden streven we naar een goede samenwerking met het onderwijs. We besteden op de middelbare school in een themaweek aandacht aan dit onderwerp. Ook besteden we aandacht aan jongeren die 18 worden. Zo heeft een communicatiestudent een checklist ontwikkeld, die aansluit bij de doelgroep.

Wat willen we nog meer doen?

- De checklist voor jongeren die 18 jaar worden actief onder de aandacht brengen bij jongeren;
- Onze communicatie nog beter aan laten sluiten bij de doelgroep jongeren, zodat we de jongeren ook echt bereiken;
- Voorlichting geven aan jongeren die werken/ of willen gaan werken als ZZP'er;
- Onderzoeken of we het aanbod aan cursussen voor financiële zelfredzaamheid ook aantrekkelijker voor jongeren kunnen maken.

Communicatie en vindbaarheid

Wat doen we al?

Schuldhulpverlening is onderdeel van onze website, hier staat informatie over onze regelingen en waar je terecht kunt met vragen/ problemen rondom schulden. Naast vindbaarheid op de website, is fysieke vindbaarheid, bijvoorbeeld in de huiskamers belangrijk. In de huiskamer hebben we het formulierenspreekuur waar inwoners die moeite hebben met lezen en het

[2] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/23/zorgen-over-financiele-toekomst-in-jaar-tijd-flink-toegenomen

invullen van formulieren hulp en ondersteuning kunnen krijgen. Daarnaast is er in de Huiskamers het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) waarbij inwoners door vrijwilligers wegwijs worden gemaakt in de digitale overheid. Zo proberen we inwoners te helpen met zelfredzaamheid.
We communiceren naar inwoners welke financiële regelingen er zijn en we hebben op sociale media aandacht voor onderwerpen die met schuldhulpverlening te maken hebben. We organiseren jaarlijks een inloopmarkt met een thema, hier is onder andere schuldhulpverlening vertegenwoordigd. Zo kunnen inwoners laagdrempelig meer informatie krijgen.
Wat willen we nog meer doen?

- Zorgen voor een betere vindbaarheid op onze website. Op de website zijn wij goed vindbaar als inwoners met relevante en makkelijke zoektermen ons goed kunnen vinden, daarnaast moet de website overzichtelijk zijn. Wij kunnen het bereik van onze pagina monitoren, waardoor we weten of we beter vindbaar zijn;
- Onderzoeken of we aansluiten bij de Nederlandse Schuldroute Geldfit om onze vindbaarheid te vergroten;
- Onze communicatie verbeteren, waarbij we beter willen aansluiten op de verschillende doelgroepen. Dit gaan we doen door onze communicatie op specifieke doelgroepen te richten. We nemen dit mee in onze communicatieplanning.

3.2 Vroegsignalering en voorliggend veld

Vroegsignalering en het voorliggend veld ligt bij LEVgroep belegd.

Vroegsignalering
Wat doen we al?
Vroegsignalering is het in een zo vroeg mogelijk stadium in beeld brengen van inwoners met financiële problemen om vroegtijdige hulpverlening mogelijk te maken door gebruik te maken van echte signalen en proactieve hulpverlening. Vanuit vaste lasten partners worden signalen gedeeld van betalingsachterstanden die vervolgens bij LEVgroep terechtkomen. Zij beoordelen de signalen en zetten passende acties uit. Hierbij wordt gebruikgemaakt van het softwarepakket van Inforing BV. Er zijn steeds meer convenanten met signaalpartners afgesloten, daarmee neemt ook het aantal meldingen vroegsignalering toe.
In 2022 heeft een evaluatie plaatsgevonden over vroegsignalering. Door toename van het aantal meldingen vroegsignalering en complexere casuïstiek heeft de LEVgroep extra uren gekregen om de kwaliteit voor vroegsignalering te kunnen blijven garanderen. We blijven ook de komende jaren met de LEVgroep evalueren en sturen bij waar nodig.
Wat willen we nog meer doen?

- Levgroep gaat de communicatie verbreden, waarbij ze ook meer in willen gaan spelen op verschillende doelgroepen. Bijvoorbeeld anderstaligen.

Voorliggend veld

Wat doen we al?

De LEVgroep is in eerste instantie aan zet voor inwoners met financiële vraagstukken. Een professional coördineert de taken van LEVgroep en coördineert de uitvoering van de vroegsignalering. LEVgroep biedt onder andere trainingen en cursussen aan op het gebied van geldzaken, bijvoorbeeld een budgetcursus. Er zijn inloopspreekuren en LEVgroep zet vrijwilligers in die hulp bieden bij de thuisadministratie, hierin hebben zij aandacht voor veranderende financiële situaties wat preventief werkt.

Wat willen we nog meer doen?

- LEVgroep gaat voorlichting geven, eventueel voor specifieke doelgroepen zoals ZZP'ers;
- LEVgroep gaat meer inzetten op werving van vrijwilligers.

3.3 Schuldhulpverlening Fase 1

Wat doen we al?

Schuldhulpverlening fase 1 zijn de reguliere werkzaamheden op het gebied van schuldhulpverlening. De kerntaken staan in het Beleidsplan Integrale schuldhulpverlening Peelgemeenten 2024-2027 (hoofdstuk 3).

Fase 1 bestaat uit de volgende onderdelen:

- Intake
- Hulp bij formulieren
- Budgetbeheer
- Financiële begeleiding
- Stabilisering
- Nazorg

Bij de intake wordt altijd gekeken welke hulp het best passend is. In eerste instantie wordt de LEVgroep ingeschakeld. Als er sprake is van een schuldensituatie die niet door LEVgroep opgepakt kan worden, wordt opgeschaald naar de gemeentelijke schuldhulpverlening. Het werkgeverschap van de schuldhulpverleners fase 1 ligt bij de GR Peelgemeenten. Iedere situatie is anders, factoren die invloed hebben zijn bijvoorbeeld de hoogte van de schulden, de zelfredzaamheid van de inwoner en de gezinssituatie. Deze factoren worden meegenomen bij het bepalen van het vervolg.

De afgelopen jaren is er veel ontwikkeld op het gebied van schuldhulpverlening fase 1 in Laarbeek. Een van de ontwikkelingen is de formatie uitbreiding geweest. Deze formatie-uitbreiding heeft het mogelijk gemaakt om een sluitende keten schuldhulpverlening neer te zetten. Hiermee hebben we een stevige basis staan. De komende jaren blijven we doorgaan met uitvoering geven aan Schuldhulpverlening fase 1 op deze manier.

Wat willen we nog meer doen?

- Verbeteren van de nazorg. Door verkorting van de aflostermijn van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (Wsnp) en de Minnelijke Schuldsanering Natuurlijke Personen (Msnp) van 36 maanden naar 18 maanden, gaan we nog meer aandacht besteden aan het nazorg traject. We spreken met de cliënt af hoe het nazorgtraject eruit gaat zien, dit is maatwerk. Na afloop evalueren wij dit. Dit gaat ons helpen om de nazorg nog beter in te kunnen zetten;
- Bij de intake willen we de situatie nog beter in beeld brengen. Dit onderdeel nemen wij mee in de centrale toegang;
- Onze zichtbaarheid vergroten, zowel digitaal als fysiek.

4. Evaluatie en monitoring

Periodiek vinden er gesprekken plaats met de schuldhulpverleners en met de LEVgroep. Hier wordt stil gestaan bij de uitvoering van de lokale aanpak schuldhulpverlening. We evalueren ook de activiteiten die we uitvoeren in het kader van preventie.

Monitoring vindt plaats via:

- Het jaarverslag van de LEVgroep, waarin LEVgroep haar werkzaamheden rondom schuldhulpverlening deelt;
- Kwartaalrapportages en gesprekken en het dashboard van GR Peelgemeenten;
- Het systeem van Inforing en dashboard van Divosa geeft informatie over vroegsignalering.